

HUL I HOVEDET

LÆRERVEJLEDNING

Ungdomsromanen "Hul i hovedet" handler om, hvordan det er at være ung og ramt af afasi, som betyder, at man har svært ved at bruge sproget pga. skader i hjernens sprogcenter. Forfatteren Nicole Boyle Rødtne blev inspireret til at skrive bogen, da hun selv oplevede et nært familiemedlem blive ramt af afasi og som pårørende selv stod med de udfordringer, som karaktererne oplever i bogen. Hovedpersonen Vega mister sit sprog efter et fald og efterfølgende hjerneskade. Vi kommer helt tæt på Vega og hendes tanker og følelser omkring, hvordan det er pludselig ikke at kunne udtrykke sig og kommunikere, hvad hun tænker, føler, vil eller har lyst til. Hvad det gør ved hendes relationer og hvordan det ikke kun påvirker hele hendes liv og hverdag, men også får indflydelse på de mennesker hun har tæt omkring sig. Selvom det er et tungt emne viser romanen også håb for nye veje, da Vega trods nye udfordringer, svigt og tillidsbrud undervejs, også kæmper for at komme videre og ikke mindst oplever nye relationer og finder en ny identitet i sit nye liv.

Sammen med sygdomstemaet kører også et parallelt spændingsspor, da Vega husker mere og mere fra ulykken, der gav hende hjerneskaden. Et fald i en pool, som hun bliver mere og mere sikker på ikke var en ulykke, men at hun blev skubbet. Romanens blanding af genrer fastholder læseren, som udover at indleve sig og fatte sympati for hovedpersonen Vegas frustrationer og svære følelser også bliver revet med i hendes forsøg på at opklare, hvad der skete den skæbnesvangre dag, hvor den ulykke, der præger hele hendes liv nu, skete.

Den indgriben en pludselig ulykke og / eller alvorlig sygdom kan få på ens liv er noget mange unge vil kunne relatere til, hvis de på samme måde har oplevet pludselig alvorlig sygdom fx efter en ulykke enten i familien eller blandt venner.

Sådan kan du arbejde med undervisningsmaterialet i undervisningen

Hul i hovedet vil være oplagt at læse i forbindelse med emnearbejde omkring alvorlig sygdom som hjerneskader, at være pårørende til en handicappet og om som ung at skulle finde sig til rette i en ny identitet og finde en ny vej efter store livsomvæltninger som ved alvorlig sygdom. Arbejdet med bogen lægger op til gruppearbejde, men den kan også læses med henblik på egen analyse og fortolkning af bogen eller anmeldelse, ligesom der er forskellige skriveøvelser til sidst i materialet.

Når eleverne har læst Hul i hovedet er det målet at de

- kan analysere og beskrive dens primære personer, deres motiver og handlinger
- kan fortolke og diskutere bogens temaer
- har fået en forståelse for, hvad det vil sige at være afasiramt og den påvirkning det har på dem ramtes og de pårørendes liv
- har diskuteret bogens temaer og kan perspektivere dem til deres eget liv

HUL I HOVEDET

BOGENS START (KAPITEL 1-4)

Læs kapitel 1-4 og svar på følgende spørgsmål (dette kan gøres parvis, gruppevis eller samlet i klassen):

Kapitel 1 • Hvad er der sket med Vega? • Hvorfor hedder kapitlet "Gæt og grimasser med spasseren"?
• Hvad laver Vegas mor?

Kapitel 2 • Hvad har Vega mareridt om? • Hvad kan Vega huske fra ulykken? • Hvad fylder mest i Vegas og Johans forhold efter hendes ulykke?

Kapitel 3 • Hvor er Vegas far og hvad laver han? • Hvordan går det med Vegas sproglige genoptræning? • Hvorfor stikker Vega af fra bilen?

Kapitel 4 • Hvorfor mener Vegas mor, at Vega skal med til mødet? • Hvilke former for afasi snakker Hanne om ved mødet? • Hvad snakker Vega og Theo om?

Handling

- Hvad sker der i de første kapitler? Sæt nogle ord på stemningen, miljøet og hvilke temaer, der slås an.
- Hvilken situation er hovedpersonen Vega i og hvad er det for nogle ting og tanker, hun tumler med?

Personerne

- Hvilke personer præsenteres i kapitel 1-4?
- Hvordan er de forskellige personers forhold til hinanden?

Fra kapitel 5 og frem læser alle bogen færdig alene

Når bogen er læst, skal I kigge videre på bogens handling, personer, temaer og komposition. For at kunne gå i dybden med det skal du undervejs i læsningen tage noter. Skriv derfor efter hvert læst kapitel et par stikord som f.eks.:

- Hvad var det mest afgørende i kapitlet?
- Får man nyt at vide om Vega og ulykken?
- Hvilke fremskridt eller tilbageskridt gør Vega?
- Hvad sker der i hendes relationer til andre?
- Hvordan sluttede kapitlet?

HUL I HOVEDET

OVERBLIK: HANDLING, PERSONER & KOMPOSITION

Opgaver og spørgsmål - parvis eller i grupper

Handling

- Lav en kort beskrivelse af handlingsforløbet med de vigtigste scener.
- Hvor lang tid strækker historien sig over?
- Hvad er det centrale i historien?

Vega

- Hvordan ser hun ud?
- Hvilke karaktertræk viser hun via sin tanker og handlinger?
- Hvordan var Vega før ulykken og hvordan er hun nu?
- Hvilke tanker og følelser har Vega om den person, hun er nu – efter ulykken?

Bedsteveninden Ida og kæresten Johan - lav en karakteristik af dem som personer

- Hvordan ser de ud?
- Hvad interesserer de sig for?
- Hvilke karaktertræk viser de via deres ord og handlinger?
- Hvordan opførte de sig overfor Vega inden ulykken – og nu efter?

Vega og Theo

- Hvordan er deres første møde?
- Hvordan er deres forhold i begyndelsen?
- Hvordan udvikler deres forhold sig?

Omgivelserne

- Beskriv Vegas familie. Hvilket miljø kommer hun fra og hvilket forhold har hun til hhv. sin mor, far og søsteren Alma.
- Hvilke andre personer står centralt i historien og hvilken rolle spiller de i Vegas liv?

Komposition & genre

- Hvordan er historien bygget op?
- Hul i hovedet er en realistisk roman - uddyb hvad der karakteriserer den realistiske genre og udpeg genrekendetegn i bogen.

HUL I HOVEDET

AFASI OG HJERNESKADER – EN NY HVERDAG

Fra at have haft en almindelig hverdag med skole, venner, fester og kæreste vender ulykken og hjerneskaden rundt på hele Vegas liv. Det liv hun kendte er slut, mens hun kæmper sig igennem en ny hverdag fyldt med udfordringer.

Opgaver og spørgsmål - parvis eller i grupper

- Hvad hedder den type afasi Vega er ramt af og hvad er karakteristisk for den?
- Hvordan føler Vega at hun har fået "Hul i hovedet"?
- Hvad betyder hjerneskaden for den måde Vegas hjerne fungerer på? Hvad har hun svært ved og hvad skal hun genoptræne?
- Hvilken indvirkning har hendes hjerneskade på hendes hverdag? Hvordan har den ændret sig?

Ungdomslivet og vennerne

- Beskriv på hvilke punkter og på hvilken måde Vegas nye liv adskiller sig fra hendes venners liv? Hvad kan hun ikke længere, som hun kunne før? Og hvad kan hun ikke længere, som de kan?

Gå på nettet og undersøg (brug evt. de hjemmesider der henvises til bagerst i bogen)

- Hvad ligger ofte til grund, når folk bliver ramt af afasi eller en hjerneskade?
- Hvad kan man selv gøre, for at undgå at blive ramt af afasi eller en hjerneskade?
- Hvilke følelser er typiske at slås med som afasiramt?
- Hvilke tabuer og hvilke fordomme møder hjerneskadede?

Husk at notere ned, hvilke søgeord I bruger. Noter hvor I finder jeres oplysninger, altså på hvilke hjemmesider. Husk at tænke over om kilden, altså dem der står bag hjemmesiden, er troværdige.

Øvelse i grupper og parvis

- Gå sammen i grupper og tegn en masse billeder med smileys, der viser forskellige følelser og humør, ligesom dem Vega og Theo bruger til workshoppen. Lav så mange I kan finde på.
- Sæt jer derefter sammen parvis ligesom i kapitel 4 (Workshop) og snak om, hvordan I har det i dag. I må kun kommunikere ved at bruge de smileys, I har tegnet – eller ved at sige et enkelt ord, bruge tegn eller tegne det, I vil sige – ligesom de gør i kapitlet.
- Gå sammen i grupper igen og snak om, hvordan I oplevede det.

HVAD SYNES DU?

- Hvordan synes du, Vega håndterer sin sygdom? Uddyb.

HUL I HOVEDET

AFASI: AT MISTE SIT SPROG, SIN HUKOMMELSE OG SIN IDENTITET

Efter ulykken mister Vega sit sprog dermed også sin evne til at kommunikere som hun plejer. Hun kan ikke længere give udtryk for sine tanker, følelser og behov med ord. Det skaber ikke bare en masse nye udfordringer i hverdagen, men ryster også hele hendes identitet. For hvem er hun nu?

Opgaver og spørgsmål - parvis eller i grupper

- Hvordan har Vega det med ikke at kunne udtrykke sig, som hun gerne vil?
- Hvordan påvirker det hendes relationer?
- Hvilken ny rolle får hun i sine relationer?
- Hvor er det især svært for Vega at udtrykke det hun føler?
- I hvilke situationer skaber det især problemer?
- Hvem synes I, er bedst til at "tale" sammen med Vega? Hvem har mest tålmodighed og er bedst til at forstå, hvad hun prøver at sige? Uddyb.

Sæt nogle ord på og diskuter hvilke forskellige følelser og tanker, som Vega slås med i forhold til hele sin situation og hvornår og hvordan de især kommer til udtryk

- Følelserne i forhold til de mange ting, hun gerne vil sige, men ikke kan.
- Følelserne i forhold til hendes sygdom og usikkerhed om fremtiden.
- Følelserne i forhold til sygdommens betydning for alle hendes relationer.
- Følelserne i forhold til at være forelsket, men ikke bare at kunne give udtryk for sine følelser.

Tag udgangspunkt i kapitel 1 (Gæt og grimasser med spasseren) og diskuter

- Vegas tanker om sig selv og måden andre forholder sig til hende på, fordi hun ikke længere bare kan snakke, som hun plejer.

Tag udgangspunkt i kapitel 17 (Væk) og kapitel 18 (Farven hvid) og diskuter

- Theo der spørger, hvordan Vega var før ulykken, og senere siger at den gamle Theo er død, og han er blevet en ny Theo - og Vega, der tænker at de døde, da deres ulykker skete. Hvordan vil Vega finde sit nye jeg?

HUL I HOVEDET

AFASI – NÅR IKKE KUN DEN SYGE, MEN ALLE BLIVER RAMT

Ikke kun Vegas liv har ændret sig efter hendes hjerneskade. Også hendes mor og søsteren Almas hverdag er påvirket af hendes sygdom. Ligesom ulykken har ændret Vegas forhold til veninderne, kæresten og skolekammeraterne.

Opgaver og spørgsmål - parvis eller i grupper

Moren og faren

- Hvordan håndterer moren Vegas sygdom?
- Hvordan er Vegas forhold til sin far?
- Hvad synes I om, at faren har valgt at arbejde så langt væk?
- Er der forskel på, hvordan forældrene forholder sig til Vegas situation? Hvordan?

Alma

- Hvordan påvirker Vegas sygdom søsterens hverdag?
- Hvordan har sygdommen ændret Vegas forhold til søsteren?
- Hvordan var deres forhold før og hvordan er det nu?

Ida og Johan

- Hvordan har forholdene ændret sig efter Vegas hjerneskade?
- Hvad har Vegas sygdom betydet for dem hver især? Og hvordan har det påvirket dem?

Theo

- Hvordan har Vega det med Theo første gang de mødes?
- Hvilken indflydelse får Theo på Vega og hendes liv?
- Hvilke nye sider viser hun, når hun er sammen med ham?

Gå på nettet og undersøg

- Hvad er de typiske udfordringer pårørende til Afasiramte oplever?
- Hvilke følelser er typiske at slås med som pårørende til en Afasiramt?

Husk at notere ned, hvilke søgeord I bruger. Noter hvor I finder jeres oplysninger, altså på hvilke hjemmesider. Husk at tænke over om kilden, altså dem der står bag hjemmesiden, er troværdige.

HUL I HOVEDET

FÆLLES DISKUSSION & DIN MENING

Diskuter i klassen

Vegas mor vil skrive en bog om pårørende. Vega føler sig svigtet og at moren vil udstille hende.

- Hvad er morens begrundelse for at ville skrive bogen? Kan I forstå moren?
- Hvad synes I om Vegas tanker? Tænker I, at moren vil udstille hende?
- Synes I, at det er ok, at moren gør det mod Vegas vilje?

Ida og Johans forhold, som de starter med at holde hemmeligt for Vega.

- Hvad synes I, om den måde Johan og Ida håndterer deres forhold overfor Vega?
- Er det forståeligt, at de har holdt det hemmeligt? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Hvad synes I om Vegas måde at reagere på ved at poste billedet, hvor de kysser på deres Facebook? Kan I forstå hende?

Klassekammeraterne

- Hvordan synes I, at klassekammeraterne tackler Vegas situation? Er de der nok for hende?
- Kunne de gøre mere? Uddyb.
- Tager de nok hensyn og gør de nok for at inddrage Vega fx da Ida holder fødselsdag (kap. 7)?
- Hvordan synes I, de tackler situationen, da Vega skal komme og læse brevet op (kap. 19)?

Afasi

- Hvordan oplever I, at de forskellige personer forholder sig til Vegas hjerneskade?
- Hvordan tror I selv, I ville reagere, hvis en klassekammerat blev ramt af Afasi?

Ulykken og følelser af skyld

- Forstår I Johans følelser omkring skyld, fordi han var med til at arrangere festen (kap. 13)? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Forstår I Almas følelser af skyld, fordi hun skubbede til Vega (kap. 25)? Og forstår I, hvorfor hun ikke har sagt noget? Hvorfor / hvorfor ikke?

Slutningen

- Hvad synes I om slutningen?

HVAD SYNES DU?

- Hvilke scener i bogen gjorde særligt indtryk på dig? Og hvorfor?

HUL I HOVEDET

SKRIVEØVELSER

HVAD SYNES DU?

Skriv din egen anmeldelse af Hul i hovedet. Forestil dig f.eks. det er til en avis. Husk af få følgende med:

- Hvem er hovedpersonen og hvad handler bogen om?
- Hvilke vigtige temaer og spørgsmål rejser bogen?
- Hvad synes du selv om bogen og hvorfor? Synes du, andre skal læse den? Hvorfor / hvorfor ikke?

Skriveøvelser fra scener i Hul i hovedet

- Tag udgangspunkt i starten af kapitel 9 (Meteorregn), hvor Johan besøger Vega på hospitalet. Omskriv scenen, så den beskriver Johans følelser og tanker ved at se Vega.
- Tag udgangspunkt i kapitel 12 (Idiot), hvor Johan forklarer Vega, hvad der startede det mellem Ida og ham. Skriv en scene, hvor Ida og Johan er ærlige og fortæller Vega om deres forhold, inden hun selv finder ud af det.
- Skriv en scene, hvor Vega og Theo mødes igen, efter han vender tilbage fra Australien.

Skriveøvelser - hvad nu hvis ... ?

- ... Vega og Theo havde mødt hinanden inden de blev ramt af afasi. Skriv en scene, hvor Vega og Theo mødes tilfældigt i Zoo og falder i snak. Beskriv hvordan mødet forløber. Hvad snakker de om? Hvad sker der?
- ... Vegas far var blevet hjemme hos familien efter Vegas ulykke. Skriv en scene, hvor hele familien er samlet og snakker om noget, de gerne vil lave sammen. Hvad tænker Vega? Hvad vil hun gerne og hvordan forsøger hun at udtrykke det?
- ... Du selv skulle skrive en historie om en person, som bliver ramt af en hjerneskade. Hvad er det sket? Hvem og hvordan er din hovedperson?
 - Skriv en scene med din hovedperson som jeg-fortæller, hvori der indgår noget, som er svært for din hovedperson.